

**Gemeente
Amsterdam**

Bezoekadres
Amstel 1
1011 PN Amsterdam

Postbus 202
1000 AE Amsterdam
Telefoon 14 020
amsterdam.nl

Retouradres: Postbus 202, 1000 AE Amsterdam

Stedelijke Wmo-Adviesraad Amsterdam
T.a.v. mevrouw Bogerts en de heer Uitentuis
Jacob Bontiusplaats 9
1018 LL Amsterdam

Datum 1 mei 2020
Behandeld door Reinier Muusse

Onderwerp Reactie op ongevraagd advies over mantelzorgondersteuning

Geachte mevrouw van den Bogert en de heer Uitentuis,

Met deze brief reageer ik op uw advies van de leden van de Wmo-adviesraad Amsterdam van 28 november 2019 over mantelzorg. Als eerst wil ik u bedanken voor uw uitgebreide brief. De signalen die u schetst stel ik zeer op prijs. Het geeft ons de mogelijkheid om goed na te denken over het gevoerde beleid, om door te gaan met wat goed gaat en om koers te wijzigen waar het beter kan.

Ik deel uw mening dat mantelzorg een belangrijke steunpilaar is binnen onze samenleving. Uw signalen neem ik daarom zeer serieus. Mantelzorg verlenen zit vol positieve aspecten en veel mantelzorgers ervaren het als zinvol om voor hun dierbaren te zorgen. Het toekomstbeeld is dat steeds meer mensen te maken krijgen met zorg voor een naaste door bijvoorbeeld de vergrijzing. Het is van groot maatschappelijk belang om hen zo goed mogelijk te blijven informeren en te blijven ondersteunen om ervoor te waken dat mantelzorgers overbelast raken. Om de kwaliteit te kunnen waarborgen zal de gemeente in 2020 de inzet en effectiviteit van mantelzorgondersteuning in Amsterdam evalueren en het beleid hierop aanscherpen.

Ik zal op uw aanbevelingen reageren door hieronder verschillende onderwerpen te bespreken. Omdat uw advies uit meerdere thema's bestaat, heb ik een aantal thema's in mijn reactie samengevoegd. Eerst zal ik het huidige beleid mantelzorgondersteuning behandelen: passend aanbod, formele en informele zorg, het bereik van mantelzorgers en de waardering. Daarna zal ik uitleg geven over de financiële tegemoetkoming, respijtzorg, het beleid ten aanzien van jonge mantelzorgers voor mantelzorgers en als laatste behandel ik de Buurteams.

Beleid mantelzorgondersteuning

U noemt het belang van het voortzetten van beleid om mantelzorgers te kunnen voorzien van passend aanbod en maatwerk. Ik deel hierin uw mening. Amsterdam heeft een vast basisaanbod en ruimte om maatwerk te bieden. Het structurele ondersteuningsaanbod voor mantelzorgers bestaat uit praktische hulp, deskundigheidsbevordering, hulp om mantelzorg af en toe over te nemen en ondersteuning voor specifieke doelgroepen zoals jonge mantelzorgers en mantelzorgers van mensen met ggz-problematiek. Het aanbod in de stadsdelen van de zelforganisaties is gericht op maatwerk en sluit aan op de behoeften en achtergronden van de bewoners op wijkniveau. Verschillende organisaties zorgen ervoor dat deze ondersteuningsactiviteiten uitgevoerd worden. De voorgenomen bezuiniging waar u aan refereert, betreft de extra coalitiemiddelen mantelzorg. De activiteiten gefinancierd uit dit budget zijn incidenteel en aanvullend op het basisaanbod. Het uitgangspunt blijft dat mantelzorgers zo goed mogelijk geïnformeerd en ondersteund worden. De gemeente zal de betrokken organisaties blijven faciliteren om de mantelzorger bij te staan om overbelasting te voorkomen en de bewustwording over mantelzorgen te vergoten in de samenleving.

U adviseert over een goede samenwerking tussen formele en informele zorg. Het is belangrijk dat mantelzorgers en naasten betrokken worden bij de inrichting van zorg voor een zorgvrager en de rol die mantelzorgers hierbij (willen) innemen. Zeker wanneer mantelzorg een steeds prominenter positie inneemt in de zorg. Ik ben het met u eens dat mantelzorg aanvullend is op professionele zorg en niet vervangend. De gemeente werkt daarom op verschillende manieren aan verbetering van de samenwerking tussen zorgvrager, zorgprofessional en mantelzorger. Markant geeft hier bijvoorbeeld trainingen over aan zorgprofessionals. Ook hebben Dynamo en Markant in 2019 in opdracht van de gemeente een pilot uitgevoerd om huisartsen te informeren en te stimuleren om mantelzorgers te herkennen en door te verwijzen naar lokaal aanbod. Het resultaat is een tool box met informatie over mantelzorg voor huisartsen, die in 2020 verder verspreid wordt.

U schrijft over het bereiken van verschillende groepen mensen. Bij het inrichten van activiteiten en het geven van informatie wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de grote culturele diversiteit in Amsterdam. Cultuursensitiviteit, het bewust zijn van de verschillende groepen met verschillende culturele waarden, is onderdeel van het beleid van mantelzorgondersteuning. Het Expertisecentrum Mantelzorgondersteuning Amsterdam van Markant ontwikkelt in opdracht van de gemeente plannen voor het verbeteren van het ondersteuningsaanbod voor specifieke groepen. Ook lokale (zelf)organisaties en sleutelfiguren die laagdrempelige activiteiten uitvoeren in de stadsdelen hebben een effectieve functie in het bereik. Zij hebben een groot netwerk in de wijk en bereiken veel groepen mensen om gericht informatie over het ondersteuningsaanbod te geven. Verder is informatie over mantelzorg en het aanbod te vinden op amsterdam.nl/mantelzorg. En er zijn stadsbrede communicatiecampagnes rond de Dag van de Mantelzorg en de Week van de Jonge Mantelzorger en informatiepunten in de stadsdelen, zoals het Sociaal Loket en de organisaties voor maatschappelijke dienstverlening (MaDi).

Tot slot noemt u de waardering voor mantelzorgers. De afgelopen jaren bestond de waardering uit jaarlijkse waarderingsactiviteiten in de stadsdelen en het mantelzorgcompliment (een cadeaubon ter waarde van € 20,-). Naar alle waarschijnlijkheid zal het mantelzorgcompliment vanaf 2021 niet meer worden uitgereikt omdat de middelen die de raad hier beschikbaar voor heeft gesteld niet toereikend zijn. De waarderingsactiviteiten blijven wel georganiseerd worden in de stadsdelen. De komende jaren wil de gemeente op passende wijze haar waardering uitspreken aan mantelzorgers. In 2020 wordt er daarom opnieuw verkend hoe de waardering kan worden vormgegeven. De gemeente gaat hierover in gesprek met mantelzorgers en belangenorganisaties zoals Platform Mantelzorg.

Financiële tegemoetkoming en voorzieningen

U adviseert om mantelzorgers financieel tegemoet te komen in de kosten die zij maken. Amsterdam heeft een aantal gemeentelijke voorzieningen om specifieke kosten van mantelzorgers te compenseren. Voorbeelden zijn korting op het Openbaar Vervoer en een parkeervergunning voor mantelzorgers tegen het bewonerstarief om reiskosten te verminderen. Om mantelzorgers financieel en juridisch te bij te staan tijdens het uitvoeren van de zorgtaken, heeft de gemeente een aansprakelijkheid- en ongevalverzekering voor alle mantelzorgers in Amsterdam. De AVV (Amsterdamse Vrijwilligersverzekering) is een overkoepelende vangnetverzekering voor mantelzorgers waarmee zij gedekt zijn tijdens het verlenen van mantelzorgtaken. De bovenstaande voorzieningen staan op de website van de gemeente en worden gecommuniceerd door het Sociaal Loket en de MaDi's.

Amsterdammers die zorg nodig hebben kunnen gebruik maken van zorg in natura of zelf zorg inkopen via een Persoonsgebonden budget (PGB). In de Wmo komen mensen voor een zorgindicatie in aanmerking als er onvoldoende mogelijkheden zijn om in de zorgvraag te voorzien met voorliggende voorzieningen, zoals eigen kracht en een eigen sociaal netwerk, zoals mantelzorg. Bij dreigende overbelasting zijn de grenzen van gebruikelijke zorg vaak al bereikt. Om de mantelzorger te ontlasten kan een cliënt voor een PGB in aanmerking komen. Echter, gefinancierde zorg helpt niet altijd om overbelasting tegen te gaan omdat overbelasting vaker te maken heeft met de emotionele belasting en de tijdsinvestering. De inzet van een PGB kan soms betekenen dat de mantelzorger tijdelijk minder betaald werk hoeft te verrichten en hierdoor meer tijd overhoudt. Hoewel dit kan bijdragen aan het verlichten van de zorglast, is het PGB oorspronkelijk niet bedoeld als inkomensvoorziening voor de mantelzorger.

Respijtzorg

U schrijft over respijtzorg als een vast onderdeel van mantelzorg. Amsterdam biedt respijtzorg vanuit de Wmo voor mantelzorgers in de vorm van logeeropvang, dagbesteding en informele respijtzorg. Bij logeeropvang verblijft de zorgvrager een of meer nachten bij een professionele aanbieder van logeeropvang, bijvoorbeeld in een instelling of logeershuis. De gemeente biedt twee typen logeeropvang aan: logeeropvang ter ontlasting van de mantelzorger en preventieve logeeropvang ter voorkoming van escalatie. Er is in Amsterdam een toename van het aantal logeerplekken en het gebruik ervan. De gemeente experimenteert succesvol met een pilot

preventieve logeeropvang en ontwikkelt dit verder in 2020. Op dit moment wordt de pilot geëvalueerd en er wordt onderzocht hoe de preventieve logeeropvang geformaliseerd kan worden in de volgende inkoopperiode (2021). U adviseert om geen eigen bijdrage voor de logeeropvang te hanteren. De eigen bijdragen voor logeeropvang, net als bij alle Wmo-voorzieningen, zijn landelijk bepaald. Op dit moment wordt in Amsterdam geen eigen bijdrage gevraagd voor logeeropvang. In het voorjaar 2020 zal er een voorstel Eigen Bijdrage gemaakt worden voor de volle breedte van de Wmo, waaronder logeeropvang. De Wmo-Adviesraad is hierover op 6 november 2019 geïnformeerd. De tweede vorm van respijtzorg, dagbesteding, wordt in heel Amsterdam in verschillende vormen aangeboden om mantelzorgers te ontlasten. Daarnaast zijn er diverse voorzieningen van kwaliteit die respijt bieden, zoals informele zorgvrijwilligers die meehelpen in huis om de zorg tijdelijk over te nemen zodat de mantelzorger er even tussenuit kan.

Jonge mantelzorgers

De gemeente heeft speciale aandacht voor kinderen en jongeren die mantelzorg verlenen. Binnen gezinnen waar een zorgsituatie is ontstaan, kunnen de rollen en verantwoordelijkheden verschuiven. Om overbelasting te voorkomen is specifieke aandacht voor het kind in het gezin noodzakelijk. De gemeente gaat er niet vanuit dat een jong gezinslid automatisch alle zorgtaken op zich neemt. Bij het toekennen van zorg is er ruimte voor maatwerk op basis van de situatie in het gezin. Ook investeert de gemeente in deskundigheidsbevordering over jonge mantelzorgers onder professionals zoals ouder- en kindadviseurs en onderwijsprofessionals.

Om de algemene bewustwording onder jongeren en hun omgeving te bevorderen, vraagt de gemeente jaarlijks aandacht voor jonge mantelzorgers tijdens de Week van de Jonge Mantelzorger. In de voorgaande jaren is er bijvoorbeeld ingezet op het bereiken van jonge mantelzorgers via social media en de gemeente werkt samen met lokale jongerenwerkorganisaties en scholen om jongeren te bereiken. Daarnaast is er specifiek aanbod om jonge mantelzorgers te ondersteunen, zoals coachingstrajecten en lotgenotengroepen.

Buurtteams

Vanaf 2021 is de Wmo-ondersteuning georganiseerd vanuit Buurtteams. De oprichting hiervan is nu in volle gang en vergt veel afstemming. Er gaat voor zowel de uitvoerende organisaties als voor de bewoners van Amsterdam veel veranderen. Desalniettemin zal de nieuwe inrichting van zorgen voor heldere, integrale hulp voor zorgvragers en hun omgeving. Op dit moment wordt er gewerkt aan het uitvoeringsbesluit van de Buurtteams. Het is, zoals u terecht schrijft, belangrijk dat mantelzorg hier een vaste positie in krijgt. Het voorstel is dan ook om praktische ondersteuning voor mantelzorgers onder te brengen in de Buurtteams. De Buurtteams zullen beter in staat zijn integrale dienstverlening te organiseren die niet alleen aansluit op de zorgvrager, maar ook op de mantelzorger en waar deze de meeste meerwaarde kan bieden. Zij kunnen afwegen of het beter is meer ambulante ondersteuning in te zetten of juist regel- of huishoudelijk werk in te zetten en de mantelzorger adviseren om meer ruimte te maken voor zichzelf, zodat deze niet overbelast raakt. Daarnaast zullen de Buurtteams het regelwerk vereenvoudigen doordat er een breed pakket aan dienstverlening kan worden georganiseerd.

U schrijft over het bieden van nazorg aan de mantelzorgers door de Buurteams in de vorm van een opdracht. Op termijn zal duidelijk worden of er zulke specifieke afspraken gemaakt kunnen worden over taken van de Buurteams. Het is aan de Buurteams om bepalen welke vorm van ondersteuning passend is voor de zorgvrager en zijn omgeving. Wel bieden andere organisaties voor nazorg voor mantelzorgers. Zo organiseert Markant regelmatig bijeenkomsten voor professionals over mantelzorgers en hun verlieservaring (nazorg). Professionals kunnen deze kennis inbrengen in de organisatie waar ze werken en zo mantelzorgers ondersteunen bij hun verlieservaring.

Ik hoop hiermee uw aandachtspunten en vragen voldoende te hebben beantwoord. Nogmaals dank ik u voor het onder de aandacht brengen van deze belangrijke signalen. Uw brief helpt ons om het beleid beter te laten aansluiten bij de behoeften van mantelzorgers.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Skukheim', with a long horizontal stroke extending to the right.

Simone Kukenheim
Wethouder